

מצוות – המהר"ל – חלק א'

נמשיך בבירור בעניין של המצוות בדברי המהר"ל. איך מעשים גשמיים מביאים את האדם לעולם הבא – עולם רוחני? לכאורה מעשה גשמי משפיע רק בעולם הגשמי ולא על העולמות הרוחניים. זו היתה דעת הפילוסופים בתקופתו של המהר"ל, נגדה הוא יוצא בתוקף.

"איך המעשים האלו מביאים אל האדם הצלחה עליונה, ועל ידי מעשה הרע מביא עליו עונש נצחי? וכן המצוות שלא נדע טעמם באיזה צד הם הצלחת נפשו ויקנה בהם הצלחה עליונה, כי כבר אמרנו כי המצוות האלו ראויים אל האדם, מצד כי המצוות כלם שכליות אלהיות. שכך סדר השם יתברך, לא מה שחייב שכל האדם, רק מה שסדר השם יתברך בחכמתו (=המצוות סודרו בחכמה אלוהית ולא בחכמה אנושית). ולכך הדבק במצוות, דבק בשכלי (=ברוחני), והוא השכל האלקי העליון, ועל ידי זה יש לו דבקות בו יתברך, ומוציאין אותו מן הטבע המשותפת (=הטבע החומרי), ובזה נפשו צרופה (=טהורה), ואז דבק בו יתברך. וראויים מעשה האדם בפרט להוציא את האדם מן הטבע החמרי... כי האדם הוא על-הטבע במה שיש לו נפש אצולה מן העליונים. ושוב לא יקשה כלל איך אפשר שיקנה האדם הצלחה העליונה על ידי מעשה המצוות. כי אין מעשה האדם מעשים טבעיים, אבל מעשיו הם על-הטבע, ולפיכך על ידי מעשים אלו דבק בסדר השכלי.

ובזה הוסרה שאלתם לגמרי, איך אפשר שיקנה האדם המדרגה הרוחנית על ידי המעשים הגשמיים. כי לא כמצוותיהם מחשבותינו. כי אנחנו אומרים כי הנפש הזאת היא אצולה מן השם יתברך, והיא בת מלך שנשאת לעירוני (המהר"ל לעיל עסק במשל מוכר שהנשמה שירדה לעולם היא כמו בת מלך שנישאה לבן כפר). ומפני שעומדת בחומר, צריכה השבה אל המלך, שהוא אביה, ואין צריכה השלמה אחרת. ועל ידי המצוות היא שבה אל בית אביה, שאין חסר לה רק זה, אחר שהיא בת מלך העצמה. כי המצוות שהם הסדר השכלי (=הרוחני) מוציאים אותה אל הפעל, עד שתצא מן החומר המוטבע, ושבה אל בית אביה, הוא המלך העליון כמו שאמרנו. כי הנשמה היא מלמעלה, והיא אלהית נבדלת. וכאשר האדם עושה המצווה, שהיא מעשה השכלי, הנה מתקרב בזה אל המעלה הנבדלת, ומצרף נפשו מן הטבע החמרי, הן גופו הן נפשו. כי המעשה של המצווה הוא מעשה אלהי שעושה על ידי גופו. ומכל שכן כאשר הוא עוסק בתורה השכלית, שבזה מתדבק נפשו בשכלי לגמרי, ובזה נפשו יוצאת מן הטבע החמרי. ובודאי לדעתם שאינם מודים שהנפש בעצמה עצם אלהי, הוקשה להם איך אפשר שעל ידי המצוות תשוב אלהית. אבל דעת התורה כמו שאמרו ז"ל (ויק"ר ד, ב) שהיא בת מלך נשאת לעירוני, והנפש מוטבעת בחומר, ועל ידי המצוות יש לנפש דבוק וחבור בו יתברך, ותשוב אל אביה. זהו עצמו החבור והדבוק בו יתברך, ומוציא את האדם מן החמרי, ולהיות דבק בו יתברך."

(תפארת ישראל פרק ט)

המהר"ל מסביר שהמצוות אמנם מתקיימות בעולם הגשמי, אך הם אלוקיות כיון שה' הוא זה שקבע וסידר אותן. האדם מסוגל להתרומם לדרגתן האלוהית של המצוות כיון שבאדם עצמו טמונה נשמה אלוהית-רוחנית. על כן, לאדם יש יכולת לקיים את המצוות הרוחניות ולהתדבק בה'.